

Obsah

Předmluva k třetímu vydání IX

Část A – Fyziologie smyslů

1. Úvod do fyziologie smyslů 3

2. Zrak 5

2.1. Úvod 5

2.2. Stavba oka 5

2.3. Funkce komorové vody 6

2.4. Mechanismus vzniku obrazu na sítnici 6

2.4.1. Fyzikální úvod 6

2.4.2. Optický systém oka a jeho fungování 9

2.4.3. Optické vady zraku 11

2.4.4. Visus – ostrost zraková 14

2.4.5. Funkce zornice 15

2.5. Sítnice a transformace světelného signálu v elektrický 16

2.5.1. Úvod 16

2.5.2. Funkční morfologie sítnice 16

2.5.3. Mechanismus transformace světelného signálu v elektrický 19

2.5.4. Funkce buněk vnitřní nukleární vrstvy sítnice 22

2.5.5. Adaptace na tmou a světlo 22

2.6. Zraková dráha a korové projekční oblasti zraku 23

2.6.1. Zorné pole 23

2.6.2. Zraková dráha 24

2.6.3. Následky poškození zrakové dráhy a primární zrakové korové oblasti 25

2.6.4. Sekundární zrakové korové oblasti 26

2.7. Mechanismy zpracování vizuální informace 27

2.7.1. Úvod 27

2.7.2. Mechanismy vnímání tvaru nazíraného objektu 29

2.7.3. Barevné vidění 34

■ Psychofyzika barevného vidění 34

■ Mechanismy kódování barvy 36

■ Mechanismy percepce barvy a barevného kontrastu 36

■ Poruchy barvocitu 40

2.7.4. Mechanismy vnímání pohybové složky zrakové informace 40

2.7.5. Prostorové vidění 41

2.8. Pohyby očí 43

2.8.1. Funkce očních svalů 43

2.8.2. Mimovolní oční pohyby 43

2.8.3. Řízení očních pohybů 45

■ Funkční morfologie 45

■ Řízení mimovolních očních pohybů 45

■ Řízení volných očních pohybů (pohledu) 45

■ Následky léze frontálního očního pole, pontinního centra pohledu a fasciculus longitudinalis medialis 46

3. Vestibulární systém 49

3.1. Úvod 49

3.2. Struktura vestibulárního aparátu 49

3.3. Funkce polokruhovitých kanálků 50

3.4. Funkce utrikulu a sakulu 51

3.5. Centrální spoje vestibulárního aparátu 52

3.6. Následky jednostranné léze vestibulárního aparátu 52

4. Sluch 55

4.1. Fyzikální podstata zvuku 55

4.2. Struktura a funkce periferní části sluchového systému 56

4.2.1. Zevní ucho 56

4.2.2. Střední ucho 57

4.2.3. Vnitřní ucho 58

■ Struktura vnitřního ucha 58

■ Mechanismus transformace zvukového signálu v elektrický 59

■ Kódování frekvence a intenzity zvuku 60

4.3. Struktura a funkce centrální části sluchového systému 61

4.3.1. Sluchová dráha 61

4.3.2. Sluchová kůra 62

4.4. Prostorové slyšení 62

4.5. Poruchy sluchu 63

5. Chemorecepční čidla – chuť a čich	65
5.1. Chuť.....	65
5.1.1. Chuťové podněty a elementární chuťové počítky.....	65
5.1.2. Chuťové receptory.....	65
5.1.3. Mechanismus transformace chemického signálu v elektrický....	66
5.1.4. Chuťová dráha a korové projekční oblasti pro chuť.....	66
5.1.5. Poruchy chuti.....	67
5.2. Čich.....	68
5.2.1. Čichové podněty a elementární čichové počítky.....	68
5.2.2. Receptory čichu.....	68
5.2.3. Mechanismus transformace chemického signálu v elektrický....	68
5.2.4. Centrální čichové cesty.....	69
5.2.5. Poruchy čichu.....	70
6. Somatosenzorický systém	71
6.1. Úvod.....	71
6.2. Receptory somatosenzorického systému...71	71
6.2.1. Kožní mechanoreceptory.....	71
6.2.2. Kožní termoreceptory.....	73
6.2.3. Kožní nociceptory.....	73
6.2.4. Proprioreceptory.....	73
6.3. Mechanismy kódování somatosenzorických informací.....	73
6.4. Centrální spoje somatosenzorického systému.....	75
6.4.1. Úvod.....	75
6.4.2. Lemniskální systém.....	75
■ Přenos taktilních informací v lemniskálním systému.....	77
■ Přenos proprioceptivních informací v lemniskálním systému.....	77
6.4.3. Anterolaterální systém.....	78
6.4.4. Trigemínový systém.....	80
6.5. Somatosenzorická kůra.....	81
6.6. Bolest.....	84

Část B – Fyzologie somatomotorického systému

7. Somatomotorický systém.....	91
8. Motoneurony a jejich aferentace	93
8.1. Motoneurony spinální míchy.....	93
8.2. Motorické spinální dráhy.....	94
8.3. Motoneurony mozkového kmene.....	95
9. Svalový tonus.....	97
9.1. Svalový tonus, decerebrační a dekortikační rigidita.....	97
9.2. Reflexy proprioceptivní (vlastní).....	98
9.2.1. Myotatický reflex.....	98
9.2.2. Reciproční inhibice a reciproční inervace.....	100
9.2.3. Obrácený myotatický reflex.....	100

9.2.4. Proprioceptivní reflexy pro svalstvo inervované z motorických jader mozkových nervů.....	102
9.2.5. Fyziologický význam proprioceptivních reflexů – řízení svalového tonu.....	102

10. Postojová motorika	105
10.1. Úvod.....	105
10.2. Postojové reflexy.....	105
10.3. Vzpřimovací reflexy.....	106
10.4. Umísťovací reakce.....	106

11. Cílená mimovolní motorika	107
11.1. Úvod.....	107
11.2. Řízení lokomoce.....	107
11.3. Obranné spinální reflexy.....	107
11.3.1. Exteroceptivní reflexy.....	107
11.3.2. Spinální reflexy způsobující svalový spasmus.....	109

12. Fyzologie mozečku	111
12.1. Úvod.....	111
12.2. Funkční jednotka mozečku.....	111
12.3. Funkce mozečku při kontrole pohybu....	112
12.3.1. Vestibulární mozeček.....	112
12.3.2. Spinální mozeček.....	112
12.3.3. Cerebrální mozeček.....	116
12.4. Funkce mozečku v procesu učení.....	116
12.5. Klinické příznaky mozečkových lézí.....	118

13. Fyzologie bazálních ganglií	119
13.1. Funkční morfologie.....	119
13.2. Funkce bazálních ganglií.....	119
13.3. Klinické syndromy vyplývající z poškození bazálních ganglií.....	119

14. Volní motorika	123
14.1. Úvod.....	123
14.2. Přípravná fáze úmyslného pohybu.....	123
14.3. Provedení úmyslného pohybu.....	124

Část C – Fyzologie autonomního nervového systému

15. Autonomní nervový systém.....	129
16. Centrální část autonomního nervového systému	131
17. Periferní část autonomního nervového systému	133
17.1. Aferentní oddíl.....	133
17.2. Eferentní oddíl.....	133
17.2.1. Funkční morfologie sympatického oddílu autonomního nervstva....	134
17.2.2. Funkční morfologie parasympatického oddílu autonomního nervstva.....	135
17.2.3. Klasické mediátory eferentního oddílu autonomního nervstva....	135

17.2.4. Receptory cílových orgánů	136
17.2.5. Neadrenergní a necholinergní neurony eferentního oddílu autonomního nervstva.....	137
17.2.6. Součinnost klasických mediátorů a neuroaktivních peptidů	137
18. Enterický nervový systém.....	139
19. Zvláštní rysy funkce autonomního nervstva.....	141
20. Funkce hypothalamu	143
20.1. Funkční morfologie	143
20.2. Fyziologie hypothalamu.....	144
Část D – Psychofyziologie	
21. Základní psychické procesy	149
22. Poznávací procesy.....	151
22.1. Asociační korové oblasti.....	151
22.1.1. Parasenzorické asociační korové oblasti.....	151
■ Unimodální asociační korové oblasti... 151	
■ Polymodální asociační korová oblast .. 152	
22.1.2. Prefrontální asociační korová oblast	152
22.1.3. Paralimbická asociační korová oblast	153
22.2. Řeč a funkční asymetrie mozkových hemisfér	153
22.2.1. Úvod	153
22.2.2. Model řízení řečových funkcí	153
22.2.3. Funkční specializace mozkových hemisfér.....	154
22.3. Poruchy symbolických funkcí.....	155
22.3.1. Úvod	155
22.3.2. Afázie	155
22.3.3. Aprozódie	156
22.3.4. Alexie a agrafie	157
22.3.5. Čistá alexie bez agrafie	157
22.3.6. Dyslexie	157
22.3.7. Apraxie.....	157
23. Emoční a motivační procesy.....	159
23.1. Funkční morfologie limbického systému	159
23.2. Emoce.....	160
23.3. Motivace.....	160
23.4. Klüverův-Bucyho syndrom	161
24. Bdelý stav a spánek	163
24.1. Vědomí	163
24.2. Spánek	163
24.2.1. Typy spánku	163
24.2.2. Ontogenetické rozdíly v trvání a struktuře spánku u člověka	164
24.2.3. Následky deprivace REM spánku .. 165	
24.2.4. Neurofyziologické mechanismy vzniku spánku	165
24.2.5. Cyklické střídání spánku a bdění..	165
25. Pozornost	167
25.1. Úvod	167
25.2. Anatomický substrát vizuální pozornosti. 167	
26. Neurofyziologické principy chování	169
26.1. Úvod	169
26.2. Vrozené formy chování.....	170
26.2.1. Mechanismy determinující vrozené formy chování	170
26.2.2. Instinktivní chování	170
26.2.3. Podíl vrozených determinant na lidském chování	171
26.3. Získané formy chování	172
26.3.1. Učení.....	172
26.3.2. Paměť	174
26.4. Mechanismy učení a paměti.....	174
26.4.1. Mechanismy formování krátkodobé paměťové stopy	174
■ Mechanismy krátkodobé habituace a senzibilizace	175
■ Mechanismy asociativního učení	177
26.4.2. Mechanismy formování dlouhodobé paměťové stopy	178
Část E – Fyziologické základy elektroencefalografie a úvod do epileptogeneze	
27. Funkční anatomie mozkového kortexu	181
28. Elektroencefalografie	185
28.1. Úvod	185
28.2. EEG přístroj a technika záznamu	185
28.2.1. Elektrody	185
28.2.2. Zesilovače	187
28.2.3. Filtry.....	187
28.2.4. Registrační zařízení	188
28.3. Elektrogenese EEG signálu	188
28.4. Normální elektroencefalogram	192
28.4.1. Elektroencefalogram a jeho popis	192
28.4.2. Normální elektroencefalogram u dospělého člověka v relaxovaném stavu se zavřenými očima.....	193
28.4.3. Normální elektroencefalogram u dospělého člověka ve spánku... 194	
28.5. Využití EEG v praktické medicíně	199
29. Epileptogeneze	201
29.1. Epileptický záchvat a epilepsie.....	201
29.2. EEG projevy epileptického ohniska	202
29.3. Epileptické ohnisko	204
29.4. Mechanismy epileptogeneze	208
29.4.1. Mechanismy hyperexcitability mozkového kortexu.....	208
29.4.2. Mechanismy hypersynchronie ... 209	
Zkratky	219
Rejstřík.....	221